

Αχελώως: Ιστορί

Του Γ. ΚΑΡΑΜΑΝΩΛΗ

ΕΚΤΡΟΠΗ ΤΟΥ Αχελώου ποταμού. Αρδευση του Θεσσαλικού κάμπου. Μια ιδέα και ένα όραμα που εξέθρεψαν και εκτρέφουν τις γενιές των Θεσσαλών από το 1925 μέχρι σήμερα.

Μία ορμητική ιδέα, που θέλησαν κατά καιρούς, αλλά ακόμη και σήμερα, να ποδηγετήσουν τα διάφορα - άνομα και έννομα - συμφέροντα. Ή θέλησαν να προωθήσουν κατά το δοκούν, πέρα από το τοπικό και εθνικό συμφέρον.

Ελπίδα γενεών

Ένα όραμα που κατά κόρον εκμεταλλεύθηκαν οι διάφοροι πολιτικοί και πολιτικάντηδες της ελληνικής ζωής, μοιράζοντας φρούδες ελπίδες, σε ποιους; Σε αυτούς που κάποτε πότισαν τη γη τους με το αίμα τους και σήμερα με τον ιδρώτα τους. Στους εργάτες της γης και τους κτηματίες με το μικρό ή το μεγάλο κτήρη. Αλλά και στους άλλους εργάτες και τους βιοτέχνες και τη βιομηχανία και

τους απασχολούμενους στις υπηρεσίες.

Αυτούς και οι πρωθυπουργοί και οι υποψήφιοι πρωθυπουργοί, αλλά και οι υποψήφιοι βουλευτές, θυμούνται τις παραμονές των εκλογών και ξαναθυμούνται στις γιορτές του Κιλελέρ και ξεχνούν πριν και μετά.

Τελική ευθεία

Σήμερα το όλο θέμα φαίνεται ότι βρίσκεται στην τελική ευθεία. Η κυβέρνηση φέρεται αποφασισμένη να προχωρήσει το έργο, ενώ και τα κόμματα της αντιπολίτευσης εμφανίζονται να συμφωνούν με τους μέχρι τώρα χειρισμούς και διαδικασίες ανάθεσης του έργου εκτροπής Αχελώου.

Επειδή, όμως, πίσω απ' όλα αυτά εξακολουθούν και έρπονιν φήμες και διαδίδονται ψήθυροι, να αναλάβουν όλοι τις ευθύνες τους. Κυβέρνηση και αντιπολίτευση, πέρα από κομματικές σκοπιμότητες και υπερνάυπια που ασκούν είτε στενόμυαλοι παράγοντες του δημόσιου βίου είτε οι «ειδικευμένοι» στα χοντρά παιχνίδια.

ΤΟ ΚΥΡΙΟ πρόβλημα της Θεσσαλίας είναι η κάλυψη των υδατικών της αναγκών, που αποδεδειγμένα σήμερα ξεπερνούν τα 1,5 δισ. κυβικά μέτρα νερό το χρόνο.

Γα νερά, που υπάρχουν στην περιφέρεια, όχι μόνο δεν φθάνουν, αλλά συνεχώς μειώνονται, δημιουργώντας προβλήματα κυρίως για την άρδευση, αλλά και για άλλες χρήσεις (βιομηχανία, περιβάλλον, ύδρευση κ.λπ.).

Το κλειδί για την ολοκλήρωση και πολύπλευρη ανάπτυξη της περιφέρειας είναι ο συνδυασμός των δύο πλουτοπαραγωγικών πηγών, που βρίσκονται σε μοναδική γεωγραφική θέση. Τον Αχελώο ποταμό στα βουνά και τη Θεσσαλική πεδιάδα, που βρίσκεται δίπλα τους. Η εκτροπή του ποταμού λύνει ταυτόχρονα και το ενεργειακό και το αρδευτικό ζήτημα σε ένα μοναδικό συνδυασμό.

Ηδη, η περιφέρεια της Θεσσαλίας, σύμφωνα με μελέτες της ΕΟΚ, είναι ανάμεσα στις 20 πιο καθυστερημένες και προβληματικές περιφέρειες από τις 160 περιφέρειες της Κοινότητας και ανάμεσα στις 8 κοινοτικές περιφέρειες με το μικρότερο ΑΕΠ κατά κεφαλή.

Κλειδί τα νερά

Μπροστά στο 2000, σε έναν κόσμο που συνεχώς αλλάζει, σε μια αγορά που η θέση του πρωτογενή τομέα (γεωργία - κτηνοτροφία - τρόφιμα - μεταποίηση) είναι κλειδί για την εθνική επιβίωση και ανάπτυξη, σε συνθήκες σκληρού ανταγωνισμού, με την Τουρκία να ολοκληρώνει την εκτροπή του Ευφράτη ποταμού για την άρδευση της Ανατολίας (μιας περιοχής που είναι δέκα Θεσσαλίες και κατά τους Τούρκους ο μπαξές της Μέσης Ανατολής), σε ένα παγκόσμιο περιβάλλον που το υδατικό πρόβλημα οξύνεται συνεχώς, σε μία περιφέρεια με μεγάλη καθυστέρηση, η ορθολογική χρήση και ανάπτυξη των υδατικών πόρων δικαιολογεί τη σκοπιμότητα του έργου.

Τα οφέλη του έργου, όπως αυτά έχουν καταγραφεί στη μελέτη σκοπιμότητας, που έκαναν για λογαριασμό της ελ-

Ολοι συμφωνούν αλλά και όλοι ... κάνουν πίσω

ΑΠΟ ΤΙΣ μέχρι σήμερα επίσημες δηλώσεις, η κυβέρνηση δεν προτίθεται να προχωρήσει το συνολικό έργο. Θα προχωρήσει μόνο τμήματα των έργων στο βουνό που αφορούν τα έργα Σικιά - Σήραγγα - Πευκόφυτο που είναι στα ΣΠΑ.

Ηδη, η ΔΕΗ κατασκευάζει το φράγμα της Μεσοχώρας, που βρίσκεται πάνω από τη Σικιά στον Αχελώο.

Τα υπόλοιπα Θεσσαλικά έργα και ιδίως αυτά που αφορούν τις έγγειες βελτιώσεις παραπέμπονται στις καλένδες.

Μέσα στις επόμενες μέρες θα συναντηθούν στο ΥΠΕΘΟ οι βουλευτές και οι φορείς της Θεσσαλίας και θα συζητήσουν με τους αρμόδιους υπουργούς για το μέλλον του έργου στα ΣΠΑ.

Έχουν ολοκληρωθεί όλες οι διαδικασίες για την επιλογή αναδόχου των έργων αυτών και φαίνεται πως υπάρχει κάποια προοπτική να προχωρήσει από το συνολικό έργο το έργο κλειδί, που είναι το φράγμα της Σικιάς και η κύρια σήραγγα εκτροπής του Αχελώου προς τη Θεσσαλία.

Το μεγάλο ερωτήμα είναι: Θα συμφωνήσουν;

Η συνάντηση, που έγινε πριν δέκα μέρες με το ίδιο αντικείμενο, ήταν άλλη μια ημερομηνία στον κατάλογο της ιστορίας του έργου. Ολοι συμφωνούν στη σκοπιμότητα και στην ανάγκη άμεσης προώθησης του έργου, αλλά όταν έρθει η κρίσιμη στιγμή της λήψης των αποφάσεων, όλοι κάνουν πίσω.

Πλην των Θεσσαλών - αυτοί περιμένουν να επικρατήσει εστω και για μια φορά μια στοιχειώδης λογική και να ξεκινήσει το έργο.

ληνικής κυβέρνησης ξένες και ελληνικές Τράπεζες το 1989, είναι:

Η αύξηση της γεωργικής παραγωγής, σε επίπεδο πληθύνουσ ανάπτυξης του έργου, εκτιμάται σε πρόσθετη παραγωγή 151 δισ. δρχ. το χρόνο, από τα οποία 67% είναι φυτική παραγωγή και 32% είναι κτηνοτροφική παραγωγή.

Τεράστια οφέλη

Τα οφέλη από την παραγωγή ενέργειας εκτιμώνται σε 10 δισ. δρχ. το χρόνο και από τη διάθεση ύδατος για γεωργική, οικιακή και βιομηχανική χρήση εκτιμώνται σε 9 δισ. δρχ. το χρόνο.

Πέραν των άμεσων επιπτώσεων στη γεωργία και την ενέργεια, το έργο θα έχει έμμεσα οφέλη στο δευτερογενή τομέα και στις υπηρεσίες.

Οι τεχνητές λίμνες των φραγμάτων θα αναπτύξουν

την ορεινή οικονομία και τον τουρισμό.

Αύξηση εξαγωγών

Το έργο θα συμβάλει ουσιαστικά στην ενίσχυση των ελληνικών εξαγωγών και την υποκατάσταση εισαγωγικών γεωργικών προϊόντων και ενέργειας χωρίς, παράλληλα, να επηρεάσει τη διάρθρωση της συνολικής παραγωγής της ΕΟΚ στους τομείς αυτούς.

Βέβαια τα παραπάνω αναφέρονται στην πλήρη ανάπτυξη του έργου, που, μέσα από την ιστορία του, φαντάζει ουτοπία. Πλην όμως, ακόμα και η ολοκλήρωση του έργου του ΣΠΑ, με την εκτροπή του ποταμού στον κάμπο, θα καλύψει ένα μεγάλο μέρος από τα παραπάνω οφέλη και θα αποτελέσει το πρώτο βήμα νέων διεκδικήσεων για τη συνέχιση του έργου.

Γενική άποψη της Μεσοχώρας όπου τα έργα προχωρούν. Η περιοχή «ανήκει» στην αρμοδιότητα δραστηριοτήτων η ΔΕΗ αναπτύσσει και στη Σικιά. Άλλα τμήματα των έργων όμως

Εξαγγελίες, συο

ΤΟ 1925 ο καθηγητής του Πολυτεχνείου Κουτσόκαστας έριξε την ιδέα της εκτροπής του Αχελώου προς τη Θεσσαλία με έργα στις πηγές του ποταμού.

Στη δεκαετία του '30, οι ιδέες του καθηγητή έγιναν προτάσεις για εκτροπή του ποταμού από τη θέση της Μεσοχώρας.

Το 1968 έγινε η μελέτη του έργου από την ελβετική εταιρεία ELECTRO-WATT (που της ανατέθηκε από τη δικτατορία) και γνωμάτευσε πως είναι αντιοικονομική η εκτροπή!

Το 1971 έγινε η μελέτη του έργου από την канаδική εταιρεία SNC (που της ανατέθηκε από τη ΔΕΗ) και γνωμάτευσε και αυτή πως είναι αντιοικονομική η εκτροπή!

Το 1972 έγινε πρόταση από το μηχανικό Μαγειρία για εκτροπή του Αχελώου από τη θέση Σικιά (από τη θέση αυτή σήμερα γίνεται η εκτροπή).

Το 1973 έγινε έκθεση από τη ΔΕΗ (ομάδα Θεριανού) που έκρινε ως αρνητική και επιζή-

μία για τη ΔΕΗ την πρόταση Μαγειρία!

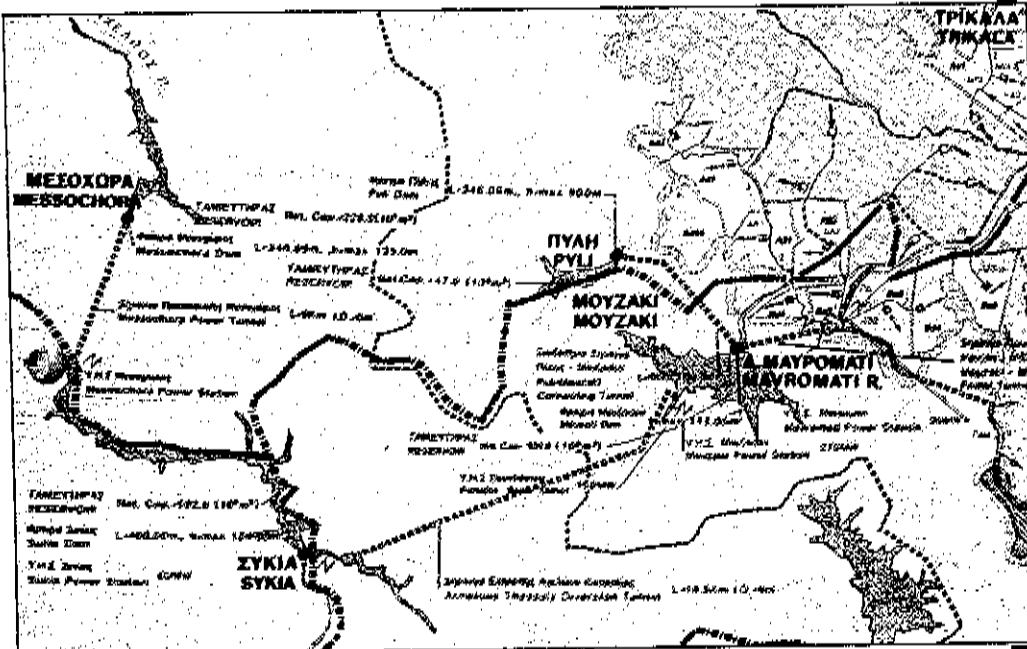
Από το 1973 έως το 1980 πέρασαν 7 χρόνια με διαμάχες και αντιπαραθέσεις διαφόρων επιτροπών και ομάδων εργασίας για τη σκοπιμότητα της εκτροπής(!). Ανάμεσα σ' αυτές η πιο σημαντική είναι η έκθεση της ΕΣΥΟ (Επιτροπή Συνεργασίας Υδατικής Οικονομίας), που έγινε το 1977 με αντιπροσωπευτική εκπροσώπηση όλων των φορέων της δημόσιας διοίκησης για το έργο. Η εκτροπή, που αντιμετωπίζεται από την ΕΣΥΟ για πρώτη φορά ως έργο πολλαπλού σκοπού, κρίνεται οικονομική και προτείνεται η άμεση προώθησή της.

Η ΕΣΥΟ για πρώτη φορά αντιμετωπίζει σφαιρικά και ενιαία το υδατικό πρόβλημα της λεκάνης της Θεσσαλίας, σε σχέση με το υδατικό πλεόνασμα της λεκάνης της Δυτικής Ελλάδας, όπου και ο Αχελώος και διαπιστώνει ότι το υδατικό έλλειμμα της Θεσσαλίας ξεπερνά το 1,5 δισ. κυβικά μέτρα νερό το χρόνο. Ανάγκη που μπορεί να καλυφθεί μόνο με την

α μιας εκτροπής

της ΔΕΗ που έχει προχωρήσει σε σημαντικές μελέτες και κατασκευές ήδη το φράγμα. Παρόμοιες καθυστερούν, «πληρώνοντας» την αντιπαράθεση ομάδων, υπουργείων και οργανισμών

Τμήμα του χάρτη που εξέδωσε το υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, δίνοντας μια εικόνα της μελέτης για εγγειοβελτιωτικά έργα στη Θεσσαλία, σε σχέση πάντοτε με την εκτροπή του Αχελώου

Τι έγινε μέχρι τώρα

ΑΠΟ πλευράς μελετών υπάρχει, μέχρι σήμερα, μια πληθώρα εκθέσεων οικονομικών, γεωργοοικονομικών, τεχνικών, περιβαλλοντικών, σκοπιμότητας κ.λπ. για το έργο. Ελάχιστες, όμως, είναι οι τεχνικές μελέτες για την κατασκευή αυτού καθ' αυτού του έργου.

Οι τελευταίες είναι μελέτες επιπέδου «Γενικού Σχεδίου Αξιοποίησης», που καθορίζουν το τεχνικό πρόγραμμα του έργου. Υπάρχουν περισσότερες μελέτες για τα έργα στο βουνό και ελάχιστες μελέτες για τα έργα στον κάμπο. Η ΔΕΗ έκανε μόνο συστηματικές μελέτες για όσα έργα της κατασκευάζει στον Αχελώο (Μεσοχώρα - Συκιά).

Λίγα πράγματα

Από πλευράς κατασκευών είναι ελάχιστα μέχρι σή-

μερα τα έργα που έχουν γίνει, σε σύγκριση με τον όγκο των έργων του συνολικού σχεδίου. Σήμερα έχουν κατασκευαστεί και κατασκευάζονται στον Αχελώο μόνο τα έργα της ΔΕΗ (Μεσοχώρα και μικρά τμήματα του έργου της Συκιάς), ενώ το φράγμα της Συκιάς, η κύρια σήραγγα εκτροπής Αχελώου Θεσσαλίας και τα άλλα θεσσαλικά έργα έχουν αφεθεί στην τύχη του διαγωνισμού. Τα εγγειοβελτιωτικά έργα στον κάμπο έχουν εγκαταλειφθεί πλήρως.

Σήμερα είναι δεδομένη η απόφαση της κυβέρνησης να προχωρήσει από το συνολικό έργο μόνο το έργο της Συκιάς - Σήραγγα Εκτροπής - Πευκόφωτο, που έχει ενταχθεί στα ΣΠΑ και υπάρχει γι' αυτό δέσμευση της ελληνικής πλευράς ένα-

ντι της ΕΟΚ. Η δαπάνη του έργου αυτού αντιπροσωπεύει το 15% της δαπάνης του συνολικού έργου.

Όμως και η τύχη αυτού του έργου, που είναι το έργο κλειδί για να στρίψει το ποτάμι από το βουνό στον κάμπο, βρίσκεται σήμερα πάλι στο τραπέζι της πολιτικής αντιπαράθεσης.

Αντιπαράθεση

Και δεν φτάνει μόνο η πολιτική αντιπαράθεση για το ποιος έχει την ευθύνη ανάθεσης αυτού του έργου, αλλά την κρίσιμη στιγμή των αποφάσεων εμφανίζεται και η ΔΕΗ, που με επιστολή της ζητάει από την κυβέρνηση 150 δισ. δρχ. ως αποζημίωση για τις απώλειες που, μελλοντικά, θα έχει στον Αχελώο από την κατασκευή ενεργειακών έργων για... τα επόμενα 50 χρόνια!

κέψεις και εμπλοκές... 66 χρόνων

εκτροπή του Αχελώου.

Το 1981 (πριν τις βουλευτικές εκλογές) η κυβέρνηση της Ν.Δ. εξηγεί διενή διαγωνισμό για τη μελέτη σκοπιμότητας της εκτροπής!

Το 1982 το ΠΑΣΟΚ ακυρώνει το διαγωνισμό με το «επιχείρημα» ότι δεν προβλεπόταν να συμμετάσχουν σ' αυτόν οι σοσιαλιστικές χώρες.

Το 1983 οι Θεσσαλοί απαιτούν να ενταχθεί το έργο στο πενταετές 1983-1987.

Το 1983 στο Κιλελέρ πρώτη εξαγγελία από τον Α. Παπανδρέου: Η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, δηλώνει ο πρωθυπουργός, «μελετάει την εκτροπή».

Το 1983, αμέσως μετά το Κιλελέρ, η ΔΕΗ δημοπρατεί το ενεργειακό έργο του Αυλακίου στον Αχελώο, πράγμα, που, αν γίνει, αποκλείει την εκτροπή του Αχελώου από τη Συκιά. Με το έργο αυτό η ΔΕΗ προσπαθεί να δημιουργήσει τετελεσμένη κατάσταση για να μη γίνει η εκτροπή.

Την περίοδο 1981-1984 γίνονται πάνω από δέκα πανθεσσαλικές συσκέψεις και φόρα, με ομόφωνη απόφαση την άμεση προώθηση της εκτροπής. Στις συναντήσεις αυτές καταγγέλλονται οι μεθοδεύσεις της ΔΕΗ και ματαιώνονται οι κατασκευές στο Αυλάκι.

Το 1984, πριν τις εκλογές στην Ευρωβουλή, στο Κιλελέρ δεύτερη εξαγγελία από τον Α. Παπανδρέου: Είπα τότε πως η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ έβαλε την εκτροπή στο πενταετές πρόγραμμα 1983-1987, με πίστωση 20 δισ. δρχ. και δήλωσε ότι το έργο «θα τελειώσει σε δέκα χρόνια» (το 1992!).

Το 1985, λίγο πριν το Κιλελέρ, η συνάντηση των αγροτικών συλλόγων και άλλων φορέων της Θεσσαλίας, που έγινε στην Καρδίτσα, έβγαλε ψήφισμα με αίτημα την άμεση προώθηση του έργου και τη συγκρότηση φορέα, που θα το υλοποιήσει.

Το 1985, λίγο πριν από τις βουλευτικές εκλογές, στο Κιλελέρ γίνεται η τρίτη ε-

γγελία Α. Παπανδρέου, που δήλωσε ότι η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ «σε ένα μήνα βάσει τα θεμέλια της εκτροπής»!

Τον ίδιο χρόνο δίνεται εντολή της κυβέρνησης προς τη ΔΕΗ να μελετηθούν και να δημοπρατηθούν όλα τα έργα στο βουνό μέχρι το 1987 και να αποπερατωθούν το 1992!

Το 1986 έγινε η πανθεσσαλική σύσκεψη των μαζικών φορέων της Θεσσαλίας και ημερίδα του ΤΕΕ στη Λάρισα. Καταγγέλλθηκαν εκεί οι μεθοδεύσεις και η εγκατάλειψη του έργου από την κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ. Ο τεχνικός κόσμος, που πήρε μέρος στις συναντήσεις αυτές, ζήτησε από την κυβέρνηση την άμεση υλοποίηση του έργου και τη συγκρότηση του φορέα.

Το 1986 στο Κιλελέρ η τέταρτη εξαγγελία Α. Παπανδρέου: Εξαγγέλλθηκε ότι θα γίνουν τα έργα και ότι μέσα στο 1986 θα γίνει και συγκρότηση του φορέα.

Τον ίδιο χρόνο η ΔΕΗ προχωρεί στα ενεργειακά της έργα στη Μεσοχώρα και τη Συκιά,

με χρήματα από τα ΜΟΠ και το ΠΔΕ.

Το 1987 η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ εντάσσει την εκτροπή στους διεθνείς διαγωνισμούς για μεγάλα έργα και προχωρεί σε διαγωνισμό για το συνολικό έργο, με το κλειδί στο χέρι (μελέτη - κατασκευή). Με τον τρόπο αυτό επιδιώκεται να σταματήσει κάθε διαμαρτυρία και όλοι περιμένουν τα αποτελέσματα του διαγωνισμού.

Το 1988 το ΤΕΕ και ο Σύλλογος Διπλωματούχων Μηχανικών της ΔΕΗ οργανώνει διημερίδα για τον Αχελώο στην Αθήνα. Ο τεχνικός, επιστημονικός και ο πανεπιστημιακός κόσμος της χώρας ομόφωνα εισπράττει την άμεση προώθηση του έργου.

Στην τετραετία 1987-1991 το έργο εμπλέκεται στις διαδικασίες των διαγωνισμών των μεγάλων έργων και οι μελέτες και κατασκευές παγώνουν, εκτός από τα έργα της ΔΕΗ στον Αχελώο.

**ΑΛΛΟ ΡΕΠΟΡΤΑΖ ΣΤΗΝ
ΕΠΟΜΕΝΗ ΣΕΛΙΔΑ**